

J A R D I N E R I A
M E D I T E R R À N I A :
S O S T E N I B I L I T A T
V E R S U S
D I V E R S I T A T ?

**J A R D I N E R I A
M E D I T E R R À N I A :
S O S T E N I B I L I T A T
V E R S U S
D I V E R S I T A T ?**

10È CONGRÉS DE L'APEVC
PERALADA, 11-13 DE NOVEMBRE
DE 2004

© Associació de Professionals dels Espais Verds de Catalunya
C/ Londres, 96, principal 2 – 08036 Barcelona (Barcelonès)
Telèfon: 93 414 13 65 / 607 633 790 – Fax: 93 202 07 40 – c/e: apecv@apecv.org

Novembre 2004

Presentació	4
Programa	4
Barcelona: anàlisi de la biodiversitat urbana	6
L'Agenda 21 en els espais verds	10
Millora en els criteris de selecció d'espècies per a jardineria mediterrània	17
Els riscos de la introducció d'espècies ornamentals invasores	28
Eficiència en l'ús de l'aigua i dels nutrients en la producció de planta mediterrània	29
Noves incorporacions de plantes i exemples d'usos per a jardineria mediterrània	31
Optimització de l'eficiència en l'ús de l'aigua dels jardins mitjançant el control del continu hídric sòl-planta-atmosfera	33
Jardineria mediterrània, a la recerca d'un equilibri	36
La personalitat del jardí: l'arbust	38
Combinació d'espècies en jardineria: del caos a l'atonia	42
Reflexions sobre el disseny de l'espai verd	44
Restaurar la memòria del paisatge: l'entorn del <i>Mesón Gitano</i> d'Almeria	45
El parc urbà com a paisatge per a l'ús públic: el Torrent d'en Farré a Esplugues	46

Presentació

Durant els 10 anys de vida de l'associació, els congressos de l'APEVC s'han caracteritzat per constituir un punt de trobada on els professionals que treballen quotidianament amb els espais verds troben unes òptimes condicions per a l'intercanvi d'experiències i coneixements. Aquest esperit constitueix un element caracteritzador de la nostra associació del qual tots en som partíceps i n'hem d'estar orgullosos.

Estem convençuts que Peralada ofereix un marc incomparable per a l'assoliment d'aquests objectius i que les activitats programades (ponències, taules rodones, dinars de treball, sopar de celebració del 10è aniversari i visita al jardí de Púbol) hi contribuiran notablement. Celebrar el congrés a l'Alt Empordà ens permet, a més a més, aprofitar la celebració del centenari del naixement de Salvador Dalí per visitar un jardí redissenyat pel cèlebre artista.

La sostenibilitat ha estat present en tots els congressos, cursos i jornades que ha organitzat l'APEVC en aquests 10 anys. Ens ha semblat, però, que dedicar-li específicament un congrés ens permet abastar aspectes molt interessants que difícilment podrem tractar en aquestes activitats. L'encert de la temàtica s'ha posat de manifest quan, en cercar títols i ponents possibles, no els hem pogut incloure tots per manca de temps. Esperem poder comptar amb els professionals que hi treballen perquè a les taules rodones i a la resta del congrés ens puguin transmetre la seva experiència.

Programa

1a sessió:

La sostenibilitat urbana i la biodiversitat

dijous, 11 de novembre de 2004, matí

8.30 Acreditació i lliurament de documentació

9.15 Inauguració i presentació:

Hble. Sr. Salvador Milà, conseller de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya

Sr. Emili Gispert, president del 10è congrés

Sra. Carme Hilario, presidenta de l'APEVC

Presideix la sessió:

Sr. Xavier Argimon

(Fundació de l'Enginyeria Agrícola Catalana)

9.30 Barcelona: anàlisi de la biodiversitat urbana

Sr. Martí Boada (Centre d'Estudis Ambientals, Universitat Autònoma de Barcelona)

10.30 L'Agenda 21 en els espais verds

Sra. Helena Fusté (Biòloga, experta en qüestions ambientals)

11.15 Pausa-cafè

11.45 Millora en els criteris de selecció d'espècies per a jardineria mediterrània

Sr. Josep M. Montserrat i Sra. Mònica Casanovas

(Institut Botànic de Barcelona)

12.15 Els riscos de la introducció d'espècies ornamentals invasores

Sra. Núria Membrives (Jardí Botànic de Barcelona)

12.45 Taula rodona de la 1a sessió

Modera: Sr. Antoni Falcón (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Generalitat de Catalunya)

14.00 Dinar de treball

10è Aniversari de l'APEVC

dijous, 11 de novembre de 2004, tarda

16.30 Ara fa 10 anys, a Núria... va néixer l'APEVC: els processos conformadors i evolutius dels espais verds a Casa Nostra.

Taula Rodona amb la participació dels socis fundadors i la primera junta de l'APEVC.

17.30 Assemblea Ordinària de l'APEVC

21.30 Sopar de celebració del 10è Aniversari de l'APEVC
(Hotel Travé de Figueres)

2a sessió:
Producció i ús sostenible de la planta mediterrània

divendres, 12 de novembre de 2004, matí

Presideix la sessió:

Sr. Àlex March (Ajuntament de Mollet del Vallès)

9.30 Eficiència en l'ús de l'aigua i dels nutrients en la producció de planta mediterrània
Sr. Oriol Marfà (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries)

10.00 Noves incorporacions de plantes i exemples d'usos per a jardineria mediterrània
Sr. Miquel Barceló i Sr. Joan Parera (Vivers Bioriza)

10.30 Optimització de l'eficiència en l'ús de l'aigua dels jardins mitjançant el control del continu hídric sòl-planta-atmosfera
Sr. Robert Savé, Sra. Carme Biel i Sr. Jaume Casadesús (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries)

11.00 Pausa-cafè

11.30 Jardineria mediterrània, a la recerca d'un equilibri
Sr. Jordi Fàbregas (mestre jardiner)

12.15 La personalitat del jardí: l'arbust
Sr. Alberto Juan y Seva (Ajuntament de Rivas Vaciamadrid)

13.00 Taula rodona de la 2a sessió

Modera: Sr. Pere Cabot (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries)

14.00 Dinar de treball

3a sessió:
El disseny per al manteniment o per a la diversitat?

divendres, 12 de novembre de 2004, tarda

Presideix la sessió:

Sra. Teresa Muñoz (paisatgista)

16.30 Combinació d'espècies en jardineria: del caos a l'atonia
Sr. Albert Bestard (enginyer tècnic agrícola i paisatgista)

17.00 Reflexions sobre el disseny de l'espai verd
Sr. Joan Piñol (enginyer agrònom)

17.30 Restaurar la memòria del paisatge: l'entorn del *Mesón Gitano* d'Almeria
Sra. Imma Jansana (arquitecta)

18.00 El parc urbà com a paisatge per a l'ús públic: el Torrent d'en Farré a Esplugues
Sra. Isabel Bennasar (arquitecta)

18.30 Taula rodona de la 3a sessió
Modera: Sra. Carme Lacambra (Ajuntament de Vilafranca del Penedès)

19.30 Cloenda

Visita guiada

dissabte, 13 de novembre de 2004

11.30 Visita al jardí dalinià de Púbol

Lloc de realització

Castell de Peralada

Carrer Sant Joan, s/n.

17491 PERALADA

www.casino-peralada.com

Combinació d'espècies en jardineria: del caos a l'atonía

Divendres, 12 de novembre. 16.30 h

Sr. Albert Bestard

Enginyer tècnic agrícola i paisatgista

Introducció

Les disfuncions al disseny de plantacions. El dilema dels professionals: prenem la part per el tot. Un jardí no és una suma de plantes. L'objectiu de la feina no és la planta, és el jardí.

La trampa: Quan hi ha pocs recursos (diners) per construir i gestionar espais verds sovint se simplifica la paleta d'espècies i acabem banalitzant les plantacions.

Qui tria les plantacions? Arquitectes, paisatgistes, gestors públics, contractistes i jardiners. HI HA PER A TOTHOM.

Què és un jardí?

El concepte del jardí

El paradís perdut i el subconscient col·lectiu: Edèn i Gènesi. Cada cultura/usuari té el seu paradís perdut particular (La Bíblia i l'Alcorà, els bàrbars i els esquimals).

La idea de conjunt

Cada jardí ha de tenir la seva idea. De l'abstracció a la concreció. Del tema central al detall constructiu.

Plantació: La combinació dels ingredients

L'art de la combinació. Utilització de les plantes en funció d'una idea de conjunt. Els elements perden el seu valor en si mateixos i el prenen segons com i on s'utilitzin.

La llista-clau del projecte

Què és, què inclou i per a què serveix. El caràcter del jardí. Exemples.

Unitat i estructura

Caràcter coherent entre els elements utilitzats. Cada element aporta alguna cosa a la idea central del jardí (funció).

Equilibri

Atracció visual equitativa entre diferents parts del jardí.

Grans masses/taques de color; eix dominant/elements alts; paviment extens/focus concrets d'interès visual (interns o externs).

Proporció i escala

Mida dels elements del disseny en relació entre ells, al conjunt del jardí i a l'entorn.

Ritme i repetició

El ritme dona la mesura del moviment i dirigeix la mirada. La repetició d'elements pot generar ritme i unitat de conjunt, però també monotonia.

Direcció

La disposició lineal d'algun element genera una directriu cap a algun objecte o vista (intern o extern), que queda ressaltat. Pot ser simètric o asimètric, rectilini o corbat.

Senzillesa

S'hi arriba reduint els elements de la composició als mínims funcionals. Massa variació pot confondre. Massa simplificació condueix a la banalitat i manca d'interès.

Les funcions de la vegetació al jardí

La importància de cada element. Si no té funció, no té lloc.

Arbres

Esquelet del jardí, estructura dels recorreguts, indivi-

dualització/personalització dels espais, ombra i aixopluc...

Arbusts, mates i lianes

Accents puntuals, ancoratges visuals intermedis, tancaments de vistes, cobriment del terreny, enfiladisses...

Herbàcies, flor de temporada, gespa

Frontals de parterres, cobriment del terreny, enfiladisses,..

Manteniment

Alta variació d'espècies = alt manteniment?, o potser alt grau de supervisió?

Simplicitat = baix manteniment? o potser banalitat en la repetició de tasques de manteniment?

No confondre la quantitat d'hores i materials necessaris per a mantenir un espai, amb la qualificació necessària del personal per a fer-ho. El primer fa referència a la sostenibilitat i el segon a la qualitat.

Conclusions

Recordar la recerca del Paradís perdut

No establir condicions *a priori* per les plantacions. Definir els objectius en forma abstracta (el tema del jardí).

Aplicar **després** els coneixements tècnics per assolir els objectius.

Res no val, si no val tot

Valorar les opcions d'espècies en relació a la resta d'elements del conjunt, no per si soles.

Una espècie no és bona/dolenta, fàcil/difícil, bonica/lletja o barata/cara per si sola. Dependrà del projecte global i de la resta de plantes del jardí

Major diversitat de plantacions implica:

- Més dificultat de disseny – Més cost
- Més dificultat d'execució de l'obra – Més cost
- Major riquesa del jardí – Més valor
- Manteniment més variat (menor dedicació global?) – Més cost?
- Menor propagació de plagues – Menys problemes

Albert Bestard és paisatgista i enginyer tècnic agrícola.

Ha participat en projectes variats a Catalunya i a Nigèria. Actualment treballa pel seu compte redactant projectes, majoritàriament públics, a casa nostra. Alguns del projecte recents són l'*Ordenació global de la part alta de Montjuïc* (en equip amb altres professionals) o les plantacions del *Parc García Fossas*, a Igualada.

Col·labora amb l'APEVC (de la qual n'és soci des dels inicis) mitjançant la coordinació del *Curs de Disseny de Jardins* i amb la *Fundació de l'Enginyeria Agrícola Catalana* del *Col·legi d'Enginyers Tècnics Agrícoles de Catalunya* mitjançant la revisió de *Normes Tecnològiques de Jardineria i Paisatgisme*.

Organitza:

**Associació de Professionals
dels Espais Verds de Catalunya**

C/ Londres, 96, principal 2
08036 Barcelona (Barcelonès)
Telèfon: 93 414 13 65 / 607 633 790
Fax: 93 202 07 40
c/e: apevc@apevc.org

Col·laboren:

STACHYS, S.A.

LAPPSET

Santin
jardineria i paisatge

hpc
Juegos infantiles

Regaber
JARDINERIA

Hunter

t
TECAM BCN
MOBILIARIO Y JARDINERIA, S.L.

Stoosa

KOMPANT
Unique Playgrounds

RAIN BIRD

Agro System S.A.

AGROVIVER, S.L.

Jardineria Monés

Viver de **Bell-lloc**

acsa verd
agbar construcció

AMPANS

NATURALIA
Jardiniers

SERVICENTRE